

حفاظت از چغازنبیل با صدور سند

صدور سند تک‌برگ عرصه محوطه جهانی چغازنبیل به‌نام اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی خوزستان، سبب حفظ حریم زمین‌های این محوطه باستانی و جلوگیری از تخریب می‌شود. مدیر اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی خوزستان با اعلام این خبر به همشهری گفت: «تا قبل از این امکان داشت که زمین‌های محوطه باستانی چغازنبیل در حوزه کشاورزی مورد تخریب قرار بگیرد، اما با صدور سند برای این محدوده هیچ فرد یا نهادی نمی‌تواند معترض شود.»

محمود جوړوند افزود: «از سوی دیگر صدور این سند آغازی برای صدور سند برای سایر محوطه‌های تاریخی و باستانی استان خوزستان است تا به این طریق حفظ و نگهدانی شود.» جوړوند ادامه داد: «روند صدور سند از شهریور ۱۴۰۲ آغاز شد و بعد از تهیه نقشه با همکاری اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی خوزستان، اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان، پایگاه میراث جهانی چغازنبیل و هفت تپه و اداره ثبت اسناد و املاک صدور سند به نتیجه رسید.»

علی دارابی، قائم‌مقام وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی نیز چغازنبیل را یکی از بارزترین و پراهمیت‌ترین نمادهای تمدن ایران باستان دانست و گفت: «با توجه به تهدیدات محیطی و انسانی موجود، چغازنبیل نیازمند حفاظت و مراقبتی ویژه است. صدور این سند تک‌برگ مشابه اسناد کاخ گلستان و تخت‌جمشید در ماه‌های اخیر، نه تنها نقش اساسی در تعیین مالکیت قانونی این اثر تاریخی ایفا می‌کند، بلکه زمینه‌ساز حمایت حقوقی و مادی و حفظ تمامیت و اصالت آن برای نسل‌های آینده خواهد بود.» زیگورات چغازنبیل بخشی از مجموعه‌های باستانی تمدن‌های اولیه در دوران انقلاب کشاورزی و تمدن‌های میان رودانی به شمار می‌رود. این زیگورات یا معبد هر می‌شکل، حدود ۱۲۵۰ سال پیش از میلاد توسط فرمانروای عیلامی، برای یکی از خدایان باستانی ساخته شده و قدمتی بیشتر از اهرام مصر دارد. این زیگورات که هر می یا قاعده چهار ضلعی است، توسط دیوارهایی محافظت می‌شده و اکنون این دیوارها بازسازی شده‌اند.

عکس: همشهری

کشف گونه جدید از کپور ماهیان در هرمزگان

گونه تازه‌ای از خانواده کپورماهیان در حوضه آبریز مکران در استان هرمزگان شناسایی شد؛ کشفی که نشان‌دهنده تنوع زیستی چشمگیر استان هرمزگان است و اهمیت حفاظت از زیست‌بوم‌های آبی منطقه را یادآوری می‌کند. این موفقیت علمی، حاصل تلاش پژوهشگران داخلی است و می‌تواند افق‌های تازه‌ای را برای مطالعه و نگهداری از گونه‌های بومی و زیستگاه‌های طبیعی باز کند.

کشف گونه‌ای جدید از خانواده کپورماهیان (Cyprinidae) برای نخستین‌بار در حوضه آبریز مکران توسط تیمی از محققان دانشگاه شیراز و اداره کل حفاظت محیط‌زیست هرمزگان انجام گرفته و مقاله مربوط به آن در مجله معتبر بین‌المللی Zootaxa منتشر شده است.

حبیب مسیحی تازبانی، مدیرکل حفاظت محیط‌زیست استان هرمزگان در این باره گفت: «کشف این گونه تازه نشان‌دهنده ظرفیت بالای زیست محیطی حوضه مکران و تنوع ژنتیک موجود در آب‌های داخلی این استان است. چنین اکتشافاتی اهمیت حیاتی حفظ اکوسیستم‌های آبی و اجرای برنامه‌های حفاظتی را دوچندان می‌کند.»

او افزود: «توجه بیشتر به پایداری منابع آبی، کاهش آلاینده‌ها و حمایت از زیستگاه‌ها، گام مهمی در مسیر حفظ محیط‌زیست و پیرمرداری هوشمندانه از ظرفیت‌های طبیعی کشور است.»

براساس توضیحات ارائه شده از سوی مسئولان و محققان، مطالعات صورت گرفته شامل بررسی‌های دقیق ریخت‌سنجی (مورفومتریک) و آنالیزهای مولکولی بوده که امکان تفکیک این گونه جدید از سایر اعضای خانواده کپورماهیان را فراهم کرده است.

حمیدرضا اسماعیلی، استاد زیست‌شناسی دانشگاه شیراز و نویسنده مسئول این مطالعه، در این زمینه گفت: «کشف این گونه نتیجه سال‌ها کار میدانی، نمونه‌برداری و تحلیل‌های ژنتیک است. یافته‌های ما می‌تواند به ایجاد نقشه‌ای دقیق‌تر از تنوع زیستی ایران و تدوین برنامه‌های حفاظتی برای گونه‌های بومی کشور کمک کند.»

حوضه آبریز مکران که بخش‌هایی از جنوب شرق کشور از جمله استان هرمزگان را دربر می‌گیرد، به‌دلیل اقلیم منحصربه‌فرد و تنوع جغرافیایی، زیستگاه گونه‌های متعددی از آبزیان است. در این منطقه، ماهی‌هایی مانند ساردین، هامور، شیر، قباد، سواکلا، حلوا سیاه، شوریده و میش‌ماهی صید می‌شوند که نقش مهمی در اقتصاد محلی دارند.

سازمان انرژی اتمی مدرسه تخصصی در کرمانشاه راه‌اندازی می‌کند

منوچهر حبیبی، استاندار کرمانشاه: در دیدار با معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی ایران، در زمینه تأسیس مدرسه تخصصی علوم هسته‌ای در استان توافق شد. مدرسه تخصصی با محوریت آموزش علوم هسته‌ای و فناوری‌های نوین در یکی از مناطق کم‌برخوردار استان کرمانشاه راه‌اندازی خواهد شد.

صنایع دستی در بن بست تجارت

■ کارشناسان: وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به صنایع دستی نگاه تجاری ندارد

■ مسئولان: برای تجاری‌سازی و شکل‌گیری زنجیره ارزش صنایع دستی در تلاش هستیم

گزارش

سیده زهرا عباسی
 روزنامه‌نگار

۴۱شهر و روستای جهانی صنایع دستی، ۲۹۹،شته فعال در ۱۸گروه و رتبه سوم تولید صنایع دستی در جهان، همه و همه کافی بود تا وقتی ایران در سال ۲۰۱۰پیشنهاده تعیین روزی به‌عنوان «روز جهانی صنایع دستی» را مطرح کرد، با موافقت شورای جهانی صنایع‌دستی روبه‌رو شود تا ۱۰ژوئن یعنی ۲۰خردادروز جهانی صنایع‌دستی شود. تلویزیون اینترنتی همشهری به بهانه این روز در برنامه‌ای با عنوان «سهم صنایع دستی در اقتصاد» با حضور فرزاد اوجانی، مدیرکل دفتر تجاری‌سازی و بازاریابی معاونت صنایع دستی و محمدامین گُزار، کارشناس گروه گردشگری و صنایع‌دستی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به گفت‌وگو درباره سهم صنایع دستی ایران از اقتصاد و موانع تجاری شدن آن پرداخت.

نقطه‌عطف: تغییر رویکرد صنایع دستی

کارشناس گروه گردشگری و صنایع‌دستی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به بیان موضوع تجاری‌سازی و برندینگ صنایع‌دستی پرداخت و گفت: سال ۱۳۴۵ برای نخستین‌بار سازمان صنایع دستی با رویکرد اقتصادی و سال ۱۳۶۰ سازمان صنایع‌دستی ذیل وزارت صنعت در اوج کارهای توسعه‌ای کشور و با رویکرد اقتصادی شکل گرفت. سال ۱۳۶۹ یک اتفاق مهم می‌افتد؛ سازمان صنایع‌دستی وقت تصمیم می‌گیرد ۱۰شرکت منطقه‌ای بازرگانی تأسیس کند که بسیار مهم هستند. تفکر مسئولان این بوده که سبک بازاریابی هر محصول متفاوت است و این شرکت‌ها را برای بازاریابی و تجاری‌سازی تخصصی شکل می‌دهند. نتیجه این نگاه آن است که در سال ۱۳۷۳ حدود ۲۰۰۰ میلیون دلار صادرات صنایع دستی داریم. حتی سال ۱۳۷۸ قانون بیمه‌های اجتماعی قالیبافان و فرش‌بافان تدوین می‌شود که محل تأمین اعتبار آن قانون یک‌ونیم‌درصد از صادرات فرش دستیاف ایران است.محمدامین گزار ادامه داد: در سال ۱۳۸۲ سازمان صنایع‌دستی شکل می‌گیرد و هدفش را کیفیت تعیین می‌کند. اینجا شاهد یک نقطه‌عطف هستیم. از سال ۱۳۸۲ و مشخصا از سال ۱۳۸۴ که شرکت سهمای صنایع‌دستی منحل می‌شود و سال ۱۳۸۵ که سازمان صنایع‌دستی در بدنه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ادغام می‌شود، یک تغییر نگاه داریم. از این به بعد ماهیت صنایع‌دستی صنعت نیست، بلکه ماهیت هنری دارد که ابعاد اقتصادی هم دارد. از این سال هر چه جلوتر می‌آییم عملاً نگاه هنری بیشتر غالب می‌شود و نگاه تجاری کنار می‌رود و کم‌رنگ می‌شود، و دقیقاً مشکل از همین‌جا شروع شد.او با اشاره به فعالیت ۵۷۰هزار شاغل صنایع‌دستی جز فرش، حمایت اقتصادی شامل بیمه و تسهیلات و حمایت از زنجیره ارزش صنایع‌دستی با رویکرد فروش و صادرات را ۲۱چالش مهم در حوزه تجاری‌سازی صنایع‌دستی اعلام کرد.

تفکر بازرگانی نداریم

در ادامه برنامه تلویزیون اینترنتی همشهری با عنوان «سهم صنایع دستی در اقتصاد»، مدیرکل دفتر تجاری‌سازی و بازاریابی معاونت صنایع‌دستی به صحبت پرداخت و گفت: تجاری‌سازی و فروش و صادرات از دغدغه‌های اصلی فعالان صنایع‌دستی و بدنه دولت است؛ اما مانع اصلی تجاری‌سازی تفکر اشتباه است. تفکر ما در صنایع‌دستی و خیلی از صنایع دیگر، تفکر تولید است و تفکر بازرگانی تازه بعد از تولید به‌وجود می‌آید؛ در حالی که اینجا مکمل هم هستند و باید بدنه بازرگانی و تجاری هر صنعتی در کنار هم فعال باشند، در حوزه صنایع‌دستی هم این ضعف وجود دارد. همه دارند به‌صورت انفرادی، خانگی و گروهی تولید می‌کنند؛ اما بدنه‌ای که باید این‌ها را به بازار وصل کند، ضعیف است. فرزاد اوجانی با تأکید بر اینکه تقویت این بدنه بازرگانی در صنایع‌دستی تلاش وزارت میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی است، افزود: در سیاست‌گذاری و حمایت‌های وزارتخانه هم اولویت با زنجیره ارزش و گروه‌هاست. اگر ما به‌دنبال تجاری‌سازی و رفع موانع تجاری هستیم، توانمندسازی بخش خصوصی در این حوزه و زنجیره ارزش اهمیت بسیاری دارد.

او همچنین با اشاره به صحبت‌های محمدامین گُزار، کارشناس گروه گردشگری و صنایع‌دستی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ادامه داد: تا قبل از سال ۱۳۸۳ همه فرآیندهای خرید و فروش توسط دولت انجام می‌شد؛ اما از این زمان بخش دولتی کم‌رنگ شد و بخش خصوصی هم به‌دلیل ضعیف‌بودن، چندان نقش آفرینی نکرد.

خبر خوش

فرزاد اوجانی مدیرکل دفتر تجاری‌سازی و بازاریابی برای هنرمندان صنایع دستی

براساس بند الف ماده ۸۳ برنامه هفتم توسعه آیین‌نامه تشکلهای حرفه‌ای و گردشگری در کمیسیون اصلی تأیید شد و قرار است برای نهایی‌شدن به هیأت دولت و بعد مجلس برود تا تشکلهای حرفه‌ای برای صنایع دستی داشته باشیم

صادرات خدمات فنی و مهندسی در حوزه صنایع‌دستی، که مغفول مانده بود، مورد توجه قرار گرفته است. ظرفیت خوبی در این باره در کشورهای اسلامی و همسایه وجود دارد. ۲۶خرداد با رایزین‌های فرهنگی در این باره جلسه داریم

سیاست‌وزار تخانه: ترغیب بخش خصوصی

مدیرکل دفتر تجاری‌سازی و بازاریابی معاونت صنایع‌دستی در ادامه با بیان اینکه ترغیب بخش خصوصی یکی از سیاست‌های وزارتخانه است، گفت: ایجاد گروه‌ها و کنسرسیوم‌ها می‌تواند موفقیت زیادی در حوزه تولید و به تبع آن بازرگانی و تجارت فراهم کند؛ به همین دلیل تشکیل شرکت توسعه صنایع‌دستی با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در دستور کار است و قرار است با ماهیت سهمای عام شکل بگیرد تا ضعف‌ها و موانع تجاری‌سازی را رفع کند. اوجانی با بیان اینکه وقتی سرمایه‌گذار وارد حوزه شود خودبه‌خود دنبال کسب درآمد و تجاری‌سازی هم خواهد بود، افزود: با ایجاد گروه‌ها و تشکله‌ها با نگاه اقتصادی، بخش عمده‌ای از مشکلات تولیدکنندگان با بازخوردی که بازرگانان می‌دهند در حوزه صادرات حل می‌شود.

چرا وظیفه نهادها را مشخص نمی‌کنید؟

کارشناس گروه گردشگری و صنایع‌دستی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی درباره سند توسعه صنایع‌دستی گفت: آقای اوجانی گفتند همه از کان دولت باید دست به دست هم بدهند. این حرف درست است. سند توسعه صنایع‌دستی گام خوبی در روند تجاری‌سازی صنایع دستی است؛ اما چرا در همین سند به‌صورت مشخص وظیفه نهاد‌های دیگر مشخص نشده است؟ فرزاد اوجانی، مدیرکل دفتر تجاری‌سازی و بازاریابی معاونت صنایع‌دستی در این باره پاسخ داد: در بخش هفتم سند توسعه ملی صنایع‌دستی الزام‌اجرائی و نقش آفرینی نهاد‌ها دیده شده است. نخستین جلسه در این باره با حضور نمایندگان نهاد‌های مختلف، ماه گذشته برگزار شد. به‌هر حال این سند توسعه ملی است که توسط رئیس‌جمهوری ابلاغ شده و همه دستگاه‌ها موظفند به هر آنچه به این زنجیره کمک می‌کند، توجه کنند و سازمان برنامه‌بودجه هم مکلف است اعتبار لازم را منظور کند.

کنسر سیوم همه تلاش وزارتخانه است؟

کارشناس گروه گردشگری و صنایع‌دستی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در ادامه این مناظره به شکاف بین تولید و صادرات صنایع‌دستی اشاره کرد؛ یعنی رتبه سوم ایران در تولید و رتبه سی و یکم در حوزه صادرات صنایع‌دستی. محمدامین گُزار تأکید بر اینکه با نگاه تک‌بعدی نمی‌توان مسئله صنایع‌دستی را حل کرد، افزود: همه‌چیز وابسته به تشکیل این کنسر سیوم نیست. البته که تشکیل کنسر سیوم مؤثر خواهد بود؛ اما انتظار ما این نیست که وزارتخانه همه هم‌وغم خود را روی تشکیل این کنسر سیوم بگذارد. تا جایی که می‌دانم از سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ پیگیری تشکیل کنسر سیوم بوده‌اند ولی هنوز شکل نگرفته است؛ اما آیا باید روند تجاری‌سازی را معطل کنیم؟

در پاسخ به این پرسش مدیرکل دفتر تجاری‌سازی و بازاریابی معاونت صنایع‌دستی گفت: اگر به‌دنبال این هستیم که صنایع‌دستی یکی از ارکان اصلی درآمد غیر نفتی باشد، باید همه نهاد‌ها کمک کنند. تجاری‌سازی صنایع‌دستی عزم ملی می‌خواهد.

بزرگ‌ترین مجموعه بومگردی کشور در گیلان افتتاح می‌شود

ولی جهانی، مدیرکل میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی گیلان: بزرگ‌ترین واحد بومگردی کشور با وسعت ۴هکتار در شهرستان شفت افتتاح می‌شود. برای اجرای این پروژه ۲۰میلیارد تومان اعتبار پیش‌بینی شده که تاکنون ۱۰میلیارد تومان آن پرداخت شده است.

حفاظت از محیط‌زیست سرمایه‌گذاری در آینده

در سالی که با شعار راهبردی «سرمایه‌گذاری برای تولید» آغاز شده است، انتظار می‌رود تمام ظرفیت‌های ملی در مسیر تقویت تولید داخلی بسیج شوند. در این میان، محیط‌زیست و خدمات اکولوژیک نه‌تنها نباید به حاشیه رانده شوند، بلکه باید به‌عنوان بستر حیاتی برای توسعه تولید مورد توجه قرار گیرند. درواقع، بدون حفاظت از منابع طبیعی هیچ‌گونه سرمایه‌گذاری مولد و پایداری ممکن نیست. اعتقاد بر این است که خدمات بوم‌نظام طبیعت زیربنای تولید پایدار خواهد بود. به‌عبارت دیگر، این خدمات شامل منافع است که طبیعت به‌صورت رایگان در اختیار بشر قرار می‌دهد؛ از آب شیرین، خاک حاصلخیز، گرده‌افشانی، کنترل آفات، تصفیه هوا و تنظیم اقلیم گرفته تا منابع ژنتیک و زیبایی‌های طبیعی. این خدمات، زیربنای اصلی تولید در کشاورزی، صنعت، گردشگری و حتی سلامت جامعه هستند. بدیهی است اگر این خدمات از بین بروند، بازسازی آنها با صرف میلیاردها تومان سرمایه‌گذاری نیز ممکن نیست. از همین‌رو، سرمایه‌گذاری برای تولید باید با نگاه بوم‌سازگان (اکوسیستم) همراه باشد تا توسعه اقتصادی با تخریب منابع طبیعی همراه نشود.

آمارها نشان می‌دهند که بوم‌سازگان ایران در معرض تخریب سریع و گسترده قرار دارد؛ روندی که در صورت عدم تغییر رویکرد مدیریتی به بحران‌های اجتماعی، اقتصادی و حتی امنیتی خواهد انجامید؛ از این‌رو، پیوند دادن سرمایه‌گذاری برای تولید با احیای بوم‌سازگان و خدمات محیط‌زیستی، نه یک انتخاب بلکه یک ضرورت ملی است. نگاه آماری به وضعیت بحرانی بوم‌سازگان ایران، ضرورت توجه ویژه‌فراپیشی به این موضوع را نشان می‌دهد.

آب: خط قرمز توسعه تولید

حدود ۸۵درصد منابع آب تجدیدپذیر ایران مصرف شده‌اند؛ در حالی که سقف جهانی مصرف یعنی ۴۰درصد است. بیش از ۴۰۰دشت کشور ممنوعه یا بحرانی اعلام شده‌اند و سطح آب‌های زیرزمینی به‌طور متوسط سالانه ۰.۵سانتی‌متر افت دارد. در برخی مناطق مرکزی و شرقی، منابع آب به‌طور کامل غیرقابل بازیابی شده‌اند.

خاک: ثروت خاموش و فراموش شده

برآورد شده است که ۸۳درصد از مراتع کشور در وضعیت فقیر و بسیار فقیر قرار دارند. سالانه حدود ۵میلیون هکتار از اراضی طبیعی کشور در معرض بیابان‌زایی است. فرسایش خاک ایران ۲.۵ برابر میانگین جهانی است؛ به‌طوری‌که سالانه حدود ۷.۱۶تن در هکتار خاک از دست می‌رود که این یعنی از دست رفتن سالانه حدود ۲میلیارد تن خاک حاصلخیز؛ سرمایه‌ای که برای تجدید آن هزاران سال زمان نیاز است. در بسیاری از دشت‌ها، شور شدن خاک، تخریب ساختار آن به‌دلیل استفاده بی‌رویه از کود شیمیایی و بیابان‌زایی در حال تبدیل‌شدن به روندی غیرقابل بازگشت است.

جنگل‌ها: سد دفاع زیستی در حال فروپاشی

سالانه حدود ۱۵۰ تا ۲۰۰هزار هکتار از پوشش جنگلی کشور از بین می‌رود. پدیده‌هایی مانند آفت‌زدگی (سوسک چوب‌خوار بلوط)، قطع غیرمجاز و خشکسالی، جنگل‌های شمال و غرب کشور را تهدید می‌کند. مساحت جنگل‌های ارگرس از ۶میلیون به کمتر از ۱میلیون هکتار کاهش یافته و حدود ۱.۵میلیون هکتار از جنگل‌های هیرکانی در معرض خطر جدی ناشی از ساخت‌وساز، تغییر کاربری و آتش‌سوزی قرار دارند.

تنوع زیستی: حساس و آسیب‌پذیر

کاهش شدید پهنه‌های آبی و خشک‌شدن تالاب‌ها و دریاچه‌ها موجب شده بسیاری از آنها در وضعیت ناپایدار قرار گیرند و افزون بر بحران زیستی به کانون گردوغبار تبدیل شوند. بیش از ۱۳۰ گونه جانوری ایران در فهرست قرمز اتحادیه جهانی حفاظت (IUCN) قرار دارند و تخریب زیستگاه، شکار غیرمجاز و تغییرات اقلیمی ۱۳تهدید اصلی تنوع زیستی کشور اعلام شده‌اند. با نگاهی تحلیلی به وضعیت موجود مشخص می‌شود که تخریب منابع طبیعی، سالانه بین ۵ تا ۱۸درصد از تولید ناخالص ملی را به‌صورت پنهان کاهش می‌دهد و این موضوع تهدیدی جدی برای سرمایه‌گذاری محسوب می‌شود. سرمایه‌گذاری برای احیای جنگل‌ها، مراتع، تالاب‌ها و سفره‌های آب زیرزمینی، نه‌تنها هزینه اضافی نیست، بلکه نوعی سرمایه‌گذاری زیرساختی برای تولید آینده به‌شمار می‌رود. کشاورزی بدون خاک سالم و منابع آب تجدیدپذیر، صنعت بدون هوای پاک و گردشگری بدون طبیعت بکر، نمی‌توانند به‌صورت پایدار ادامه یابند. از سوی دیگر، توسعه مشاغل سبز، به‌ویژه در حوزه‌های نوین مانند مدیریت پسماند، انرژی‌های تجدیدپذیر، تولید نهاده‌های زیستی و اکوتوریسم، می‌تواند به تحقق هم‌زمان ۲هدف اصلی یعنی تولید و حفظ محیط‌زیست کمک کند.

*عضو هیأت علمی مؤسسه تحقیقات علوم شلاتی کشور